TIESAS RĪKOJUMS (astotā palāta)

2022. gada 22. decembrī*

Apelācija – Tiesas Reglamenta 182. pants – Civildienests – Pensija – Eiropas Savienības Civildienesta noteikumi – VIII pielikuma 20. pants – Apgādnieka zaudējuma pensijas piešķiršana – Bijušā ierēdņa, kas saņēmis izdienas pensiju, pārdzīvojušais laulātais – Laulība, kas noslēgta pēc šā ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas – Nosacījums par minimums piecus gadus ilgu laulību ierēdņa nāves brīdī – VIII pielikuma 18. pants – Laulība, kas noslēgta pirms ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas – Nosacījums par minimālo laulības ilgumu, kas ir tikai viens gads – Iebilde par VIII pielikuma 20. panta prettiesiskumu – Eiropas Savienības Pamattiesību harta – 20. pants – Vienlīdzīgas attieksmes princips – 21. panta 1. punkts – Diskriminācijas vecuma dēļ aizlieguma princips – 52. panta 1. punkts – Patvaļīgas vai acīmredzami neatbilstošas nošķiršanas neesamība no Eiropas Savienības likumdevēja izvirzītā mērķa viedokļa

Apvienotajās lietās C-341/21 P un C-357/21 P

par divām apelācijas sūdzībām atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2021. gada 2. un 7. jūnijā iesniegusi

Eiropas Komisija, ko pārstāv *T. S. Bohr* un *B. Mongin*, pārstāvji,

prasītāja lietā C-341/21 P,

pārējie lietas dalībnieki:

KM, ko pārstāv *M. Müller-Trawinski*, *Rechtsanwalt*,

prasītāja pirmajā instancē,

Eiropas Parlaments, ko pārstāv *J. Van Pottelberge*, pārstāvis,

Eiropas Savienības Padome, ko pārstāv *M. Alver* un *M. Bauer*, pārstāvji,

personas, kas iestājušās lietā pirmajā instancē,

un

Eiropas Savienības Padome, ko pārstāv *M. Alver* un *M. Bauer*, pārstāvji,

prasītāja lietā C-357/21 P,

* Tiesvedības valoda – vācu.

pārējie lietas dalībnieki:

KM, ko pārstāv *M. Müller-Trawinski*, *Rechtsanwalt*,

prasītāja pirmajā instancē,

Eiropas Komisija, ko pārstāv *T. S. Bohr* un *B. Mongin*, pārstāvji,

atbildētāja pirmajā instancē,

Eiropas Parlaments, ko pārstāv *J. Van Pottelberge*, pārstāvis,

persona, kas iestājusies lietā pirmajā instancē,

TIESA (astotā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Safjans [*M. Safjan*] (referents), tiesneši N. Pisarra [*N. Piçarra*] un N. Jēskinens [*N. Jääskinen*],

ģenerāladvokāts: A. Rants [*A. Rantos*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā pēc lietas dalībnieku un ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu lietu izlemt, izdodot motivētu rīkojumu saskaņā ar Tiesas Reglamenta 182. pantu,

izdod šo rīkojumu.

Rīkojums

1 Ar apelācijas sūdzībām Eiropas Komisija (C-341/21 P) un Eiropas Savienības Padome (C-357/21 P) lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2021. gada 24. marta spriedumu KM/Komisija (T-374/20, nav publicēts, turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums", EU:T:2021:162), ar kuru tā atcēla Komisijas 2019. gada 7. oktobra lēmumu, ar ko tika noraidīts lūgums KM piešķirt apgādnieka zaudējuma pensiju (turpmāk – "strīdīgais lēmums").

Atbilstošās tiesību normas

2 Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu (turpmāk tekstā – "Civildienesta noteikumi") 1.d pants ir formulēts šādi:

"1. Piemērojot šos Civildienesta noteikumus, diskriminācija jebkāda iemesla dēļ, piemēram, dzimuma, rases, ādas krāsas, etniskās vai sociālās izcelsmes, ģenētisko īpašību, valodas, reliģijas vai ticības, politisko vai citu uzskatu, piederības nacionālajai minoritātei, veiksmes, dzimšanas, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ, ir aizliegta.

Šajos Civildienesta noteikumos partnerattiecības, kas nav laulība, uzskata par laulību, ja ir izpildīti VII pielikuma 1. panta 2. punkta c) [apakšpunktā] visi uzskaitītie nosacījumi.

2. Lai praksē nodrošinātu vīriešu un sieviešu pilnīgu vienlīdzību darbā, kurš ir būtisks elements, kas jāņem vērā šo Civildienesta noteikumu visu aspektu īstenošanā, vienlīdzīgas attieksmes princips neliedz Eiropas Savienības iestādēm turpināt vai pieņemt pasākumus, kuros paredzētas īpašas priekšrocības nolūkā atvieglot mazāk pārstāvētajam dzimumam profesionālās darbības veikšanu vai nolūkā novērst vai mazināt diskrimināciju profesionālajā karjerā.

[..]

5. Ja personas, uz kurām attiecas šie Civildienesta noteikumi un kur[as] uzskata, ka [tām] nodarīts pāri, jo nav piemērots iepriekš noteiktais vienlīdzības princips, uzrāda faktus, pēc kuriem var noteikt, ka ir bijusi tieša vai netieša diskriminācija, iestādes pienākums ir pierādīt, ka nav bijis vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpum[a]. Šis noteikums neattiecas uz disciplinārlietām.

6. Ievērojot nediskriminācijas [diskriminācijas aizlieguma] principu un proporcionalitātes [samērīguma] principu, jebkādam to piemērošanas ierobežojumam jāsniedz objektīvs un saprātīgs pamatojums un tā mērķim jābūt likumīgam darbinieku politikas vispārējās interesēs. Šie mērķi jo īpaši var attaisnot obligātā atvaļināšanās vecuma un izdienas pensijas saņemšanas minimālā vecuma izvirzīšanu."

3 Civildienesta noteikumu 35. pantā ir noteikts:

"Ierēdņiem piešķir vienu no šiem administratīvajiem statusiem:

a) aktīva nodarbinātība,

b) pārcelšana,

c) atvaļinājums personisku iemeslu dēļ,

d) rezerve,

e) militārā dienesta atvaļinājums,

f) bērna kopšanas atvaļinājums vai atvaļinājums ģimenes iemeslu dēļ,

g) atvaļinājums dienesta interesēs."

4 Civildienesta noteikumu 47. pantā ir paredzēts:

"Dienesta attiecības izbeidzas:

a) atbrīvojot no amata,

b) atbrīvojot no amata piespiedu kārtā,

c) atvaļinoties dienesta interesēs,

d) atbrīvojot no amata sakarā ar nekompetenci,

e) atstādinot no amata,

f) pensionējoties; vai

g) nāves gadījumā.”

5 Civildienesta noteikumu 52. panta pirmajā un otrajā daļā ir noteikts:

“Neskarot 50. panta noteikumus, ierēdnis dodas pensijā:

a) vai nu automātiski tā mēneša pēdējā dienā, kurā tiek sasniegts 66 gadu vecums; vai

b) pēc paša lūguma tā mēneša pēdējā dienā, attiecībā uz kuru lūgums iesniegts, ja ierēdnis ir sasniedzis pensionēšanās vecumu vai ir vecumā no 58 gadiem līdz pensionēšanās vecumam, un ja tas atbilst prasībām, kas izvirzītas tūlītējai pensijas izmaksai, saskaņā ar VIII pielikuma 9. pantu. Pēc analoģijas piemēro 48. panta otrās daļas otro teikumu.

Tomēr ierēdnis pēc sava lūguma un ja iecēlējinstitūcija uzskata to par attaisnotu dienesta interesēs, var turpināt strādāt līdz 67 gadu vecumam vai izņēmuma gadījumos līdz 70 gadu vecumam, un šādā gadījumā ierēdni automātiski pensionē tā mēneša pēdējā dienā, kurā viņš sasniedz šo vecumu.”

6 Civildienesta noteikumu VII pielikuma 1. panta 2. punkta c) apakšpunktā ir paredzēts:

“Apgādnieka pabalstu piešķir:

[..]

c) ierēdnim, kurš ir reģistrēts kā pastāvīgs partneris, kas nav laulātais, ar nosacījumu, ka:
   i) pāris uzrāda juridisku dokumentu, ko par tādu atzinusi dalībvalsts vai jebkura dalībvalsts kompetentā iestāde, kas apliecina viņu statusu kā partneriem, kas nav laulātie,
   ii) neviens no partneriem neatrodas laulībā vai citās partnerattiecībās, kas nav laulība,
   iii) starp partneriem nepastāv neviena no šādām radniecībām: vecāks, bērns, vecvecāks, mazbērns, brālis, māsa, tēva vai mātes māsa, tēva vai mātes brālis, brāļa vai māsas dēls, brāļa vai māsas meita, znots, vedekla,
   iv) pārim nav pieejamas likumīgas laulības dalībvalstī; šajā apakšpunktā uzskata, ka pārim ir pieejamas likumīgas laulības, ja pāra locekļi atbilst visiem dalībvalsts tiesību aktos noteiktajiem nosacījumiem, kas atļauj šāda pāra laulības,

[..].”

7 Civildienesta noteikumu VIII pielikumā, kas attiecas uz “pensiju programmu”, citastarp ir iekļauta 4. nodaļa “Apgādnieka zaudējuma pensija”, kas ietver minētā pielikuma 17.–29. pantu. Šā pielikuma 17. pants ir formulēts šādi:

“Ja ierēdnis, kuram ir kāds no Civildienesta noteikumu 35. pantā minētajiem administratīvajiem statusiem, nomirst, pārdzīvojušajam laulātajam, ja nāves brīdī pāris bijis precējies vismaz gadu, un ievērojot 1. panta 1. punkta un 22. panta noteikumus, ir tiesības saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju 60 % apmērā no izdienas pensijas, kuru ierēdnis būtu saņēmis, ja neatkarīgi no darba stāža vai vecuma viņam to būtu tiesības saņemt nāves brīdī.

Laulības ilgums netiek ņemts vērā, ja šajā ierēdņa laulībā vai iepriekšējā laulībā ir viens vai vairāki bērni, ar noteikumu, ka pārdzīvojušais laulātais uztur vai ir uzturējis minētos bērnus, vai arī ja ierēdņa nāve ir iestājusies vai nu fiziskas nespējas, vai slimības dēļ, kas iegūta, pildot dienesta pienākumus vai nelaimes gadījumā."

8 Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantā ir noteikts:

"Ja bijušais ierēdnis saņēma izdienas pensiju, tad pārdzīvojušais laulātais, ar nosacījumu, ka, pirms ierēdnis atstāja dienestu iestādē, pāris jau bija precējies un laulība bija ilgusi vismaz vienu gadu, un ievērojot 22. panta noteikumus, ir tiesīgs saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju 60 % apmērā no izdienas pensijas, ko ierēdnis saņēma nāves dienā. Apgādnieka zaudējuma pensijas minimālais apmērs ir 35 % no pēdējās pamatalgas; taču apgādnieka zaudējuma pensija nekādā gadījumā nepārsniedz izdienas pensijas summu, kuru laulātais saņēma nāves dienā.

Laulības ilgumu neņem vērā, ja ierēdņa laulībā, kas noslēgta pirms ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas, bijis viens vai vairāki bērni, ar nosacījumu, ka pārdzīvojušais laulātais uztur vai ir uzturējis minētos bērnus."

9 Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 19. pantā ir paredzēts:

"Ja bijušais ierēdnis saņēma invaliditātes pabalstu, pārdzīvojušais laulātais, ar nosacījumu, ka pāris bija precējies, kad ierēdnis ieguva tiesības uz pabalstu, un ievērojot šā pielikuma 22. panta noteikumus, ir tiesīgs saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju 60 % apmērā no invaliditātes pabalsta, ko laulātais saņēma nāves dienā.

Minimālā apgādnieka zaudējuma pensija ir 35 % no pēdējās pamatalgas; taču apgādnieka zaudējuma pensija nekādā gadījumā nepārsniedz invaliditātes pabalsta apjomu, ko laulātais saņēma nāves dienā."

10 Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā ir noteikts:

"Piemērojot 17.a, 18., 18.a un 19. pantu, laulības ilgumu neņem vērā, ja laulība, lai gan noslēgta pēc tam, kad ierēdnis pārtraucis dienesta attiecības, ir ilgusi vismaz piecus gadus."

11 Saskaņā ar Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 27. pantu:

"Ierēdņa vai bijušā ierēdņa šķirtais laulātais ir tiesīgs saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju, kas paredzēta šajā nodaļā, ar nosacījumu, ka bijušā laulātā nāves [brīdī] viņš var pamatot savas tiesības saņemt no viņa uzturnaudu, pamatojoties vai nu uz tiesas rīkojumu, vai oficiāli reģistrētu vienošanos, kas spēkā starp viņu un viņa bijušo laulāto.

Tomēr apgādnieka zaudējuma pensija nekādā gadījumā nedrīkst pārsniegt uzturnaudas apmēru, kas maksāta bijušā laulātā nāves brīdī, minēto summu pārskatot saskaņā ar Civildienesta noteikumu 82. pantā noteikto kārtību.

Šķirtā laulātā tiesības saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju izbeidzas, ja viņš vai viņa atkārtoti apprecas pirms sava bijušā laulātā nāves. Atkārtotu laulību gadījumā pēc bijušā laulātā nāves piemēro 26. pantu."

Tiesvedību priekšvēsture un strīdīgais lēmums

12 Prasītāja KM 2004. gadā Vācijā noslēdza notariāli apstiprinātu partnerattiecību līgumu ar Savienības iestādes ierēdni; līgums vēlāk tika reģistrēts Briselē (Beļģija) kā deklarācija par likumīgu kopdzīvi. 2016. gadā ierēdnis devās pensijā.

13 2017. gadā šis ierēdnis un KM noslēdza laulību. Minētais ierēdnis nomira mazāk nekā piecus gadus pēc laulības noslēgšanas dienas.

14 KM kā bijušā Savienības ierēdņa pārdzīvojusī laulātā iesniedza lūgumu piešķirt apgādnieka zaudējuma pensiju atbilstoši Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 4. nodaļai.

15 Komisijas Atalgojuma un individuālo tiesību birojs (*PMO*) ar strīdīgo lēmumu noraidīja KM lūgumu, jo viņa neatbilda Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā izvirzītajiem nosacījumiem, lai varētu saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju, tāpēc ka laulība ar mirušo ierēdni, kas noslēgta pēc viņa dienesta attiecību izbeigšanas, bija ilgusi mazāk nekā piecus gadus.

16 Pret šo lēmumu KM iesniegtā sūdzība tika noraidīta.

Prasības pirmajā instancē un pārsūdzētais spriedums

17 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2020. gada 15. jūnijā, KM cēla prasību, lūdzot atcelt strīdīgo lēmumu.

18 Eiropas Parlamentam un Padomei tika atļauts iestāties lietā Komisijas prasījumu atbalstam.

19 Prasības pamatošanai KM citastarp izvirzīja pamatu par Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta prettiesiskumu, it īpaši attiecībā uz vienlīdzīgas attieksmes principu un diskriminācijas vecuma dēļ aizlieguma principu.

20 Lemjot par šo pamatu, Vispārējā tiesa ir konstatējusi, ka apgādnieka zaudējuma pensijas piešķiršanas nolūkā situācija, kurai piemērojams Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pants, proti, Savienības bijušā ierēdņa pārdzīvojušā laulātā, kas ar šo ierēdni apprecējies pirms tā dienesta attiecību izbeigšanas, situācija, ir salīdzināma ar situāciju, uz kuru attiecas šā pielikuma 20. pants, proti, bijušā ierēdņa pārdzīvojušā laulātā, ar ko laulība noslēgta pēc ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas, situāciju. Pēc tam Vispārējā tiesa nosprieda, ka pastāv atšķirīga attieksme salīdzināmās situācijās atkarībā no laulības noslēgšanas datuma, jo apgādnieka zaudējuma pensija pārdzīvojušajam laulātajam tiek piešķirta ar nosacījumu, ka laulība ir ilgusi vismaz gadu – atbilstoši Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantam un vismaz piecus gadus – atbilstoši šā pielikuma 20. pantam. Vispārējā tiesa piebilda, ka šāda atšķirīga attieksme rada nelabvēlīgu situāciju bijušā ierēdņa pārdzīvojušajam laulātajam, kas apprecējies pēc šā ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas, salīdzinājumā ar bijušā ierēdņa pārdzīvojušo laulāto, kurš laulību noslēdzis pirms minētā ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas. Vispārējā tiesa arī konstatēja atšķirīgu attieksmi salīdzināmās situācijās, kas netieši ir balstīta uz bijušā ierēdņa vecumu laulības noslēgšanas dienā.

21 Norādījusi, ka ar Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantu ieviestā atšķirīgā attieksme ir noteikta tiesību aktos Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – "Harta") 52. panta 1. punkta izpratnē, Vispārējā tiesa pārbaudīja, vai šādu atšķirīgu attieksmi var attaisnot ar vispārējas nozīmes mērķi un vai tā ir samērīga, ņemot vērā izvirzīto mērķi, it īpaši, ievērojot pārsūdzētā sprieduma 42. punktā atgādināto judikatūru.

22 Šajā ziņā attiecībā uz vispārējas nozīmes mērķi novērst krāpšanu Vispārējā tiesa – atzīstot, ka nosacījums, saskaņā ar kuru laulībai ir jāatbilst nosacījumam par minimālo ilgumu, lai tā radītu tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju, ļauj nodrošināt, ka šī laulība nav balstīta tikai uz apsvērumiem, kuri nav saistīti ar kopdzīves plāniem, piemēram, pilnībā finansiāliem apsvērumiem vai tādiem, kuri saistīti ar uzturēšanās tiesību iegūšanu, – atzina par nesaprātīgu uzskatīt, ka tam, lai sasniegtu mērķi cīnīties pret krāpšanu, varētu būt vajadzīgs nosacījums par minimālo laulības ilgumu, kas ir pieci gadi, kā paredzēts Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā, un kas ir piecas reizes ilgāks nekā Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantā noteiktais, un kam nav paredzēts neviens izņēmums, kurš ļautu konstatēt krāpšanas neesamību, lai kādi arī būtu iesniegtie objektīvie pierādījumi.

23 Vispārējā tiesa secināja, ka ar Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantu ir pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips, kā arī diskriminācijas vecuma dēļ aizlieguma princips. Šādos apstākļos tā apmierināja KM celto iebildumu par prettiesiskumu un atcēla strīdīgo lēmumu.

Lietas dalībnieku prasījumi apelācijas tiesvedībā un tiesvedība Tiesā

24 Ar apelācijas sūdzību lietā C-341/21 P Komisija lūdz Tiesu:

– atcelt pārsūdzēto spriedumu;

– noraidīt prasību pirmajā instancē; un

– piespriest KM atlīdzināt tiesāšanās izdevumus pirmajā instancē un apelācijas tiesvedībā.

25 Ar apelācijas sūdzību lietā C-357/21 P Padome lūdz Tiesu:

– apmierināt apelācijas sūdzību un atcelt pārsūdzēto spriedumu;

– pieņemt galīgo spriedumu šajā lietā un noraidīt prasības pirmajā instancē kā nepamatotas; un

– piespriest KM atlīdzināt tiesāšanās izdevumus pirmajā instancē un apelācijas tiesvedībā.

26 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2021. gada 14. septembra lēmumu šīs lietas tika apturētas līdz sprieduma pasludināšanai apvienotajās lietās no C-116/21 P līdz C-118/21 P, C-138/21 P un C-139/21 P. Pēc 2022. gada 14. jūlija sprieduma Komisija/VW u.c. (no C-116/21 P līdz C-118/21 P, C-138/21 P un C-139/21 P, EU:C:2022:557) pasludināšanas ar Tiesas priekšsēdētāja 2022. gada 19. jūlija lēmumu tiesvedība tika atsākta.

27 Saskaņā ar Tiesas Reglamenta 54. panta 2. punktu Tiesas priekšsēdētājs 2022. gada 1. septembrī nolēma lietas C-341/21 P un C-357/21 P apvienot rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī sprieduma taisīšanai.

Par apelācijas sūdzībām

Par Reglamenta 182. panta piemērošanu

28 Saskaņā ar Reglamenta 182. pantu, ja Tiesa jau ir lēmusi par vienu vai vairākiem tādiem pašiem tiesību jautājumiem, kuri izvirzīti ar apelācijas vai pretapelācijas sūdzības pamatiem, un ja tā uzskata, ka apelācijas sūdzība ir acīmredzami pamatota, tā, rīkojoties pēc tiesneša referenta priekšlikuma un pēc lietas dalībnieku, kā arī ģenerāladvokāta uzklausīšanas, ar motivētu rīkojumu, kurā ietverta atsauce uz attiecīgo judikatūru, var nolemt apelācijas sūdzību atzīt par acīmredzami pamatotu.

29 Komisija un KM paziņo, ka tām nav iebildumu pret šā panta piemērošanu. Padome nav atbildējusi uz Tiesas aicinājumu paust viedokli šajā jautājumā.

30 Šajās lietās jākonstatē, ka celto apelācijas sūdzību pamatos ir izvirzīti identiski tiesību jautājumi kā tie, par kuriem Tiesa ir lēmusi 2022. gada 14. jūlija spriedumā Komisija/VW u.c. (no C-116/21 P līdz C-118/21 P, C-138/21 P un C-139/21 P, EU:C:2022:557). Tādēļ izskatāmajās lietās ir jāpiemēro Tiesas Reglamenta 182. pants.

Par lietas būtību

31 Apelācijas sūdzības pamatošanai lietā C-341/21 P Komisija izvirza trīs pamatus, no kuriem pirmais ir par tiesību kļūdu saistībā ar Savienības likumdevēja pieņemto lēmumu likumības vērtējuma kritērijiem un pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumu, otrais – par tiesību kļūdu diskriminācijas aizlieguma principa interpretācijā un trešais – par tiesību kļūdu Hartas 52. panta 1. punkta interpretācijā un vairākiem pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpumiem.

32 Savukārt apelācijas sūdzības pamatošanai lietā C-357/21 P Padome izvirza trīs pamatus, no kuriem pirmais ir par tiesību kļūdām saistībā ar atšķirīgas attieksmes esamību, otrais – par tiesību kļūdām saistībā ar Vispārējās tiesas pārbaudes apjomu sakarā ar Savienības likumdevēja izdarītajām izvēlēm un trešais – par tiesību kļūdām saistībā ar atšķirīgas attieksmes pamatojumu.

Par pirmā pamata trešo daļu un otro pamatu lietā C-341/21 P, kā arī pirmo pamatu lietā C-357/21 P

– *Lietas dalībnieku argumenti*

33 Ar šiem pamatiem un daļām Komisija un Padome galvenokārt apgalvo, ka ar pārsūdzēto spriedumu Vispārējā tiesa esot pieļāvusi tiesību kļūdu vienlīdzīgas attieksmes principa un diskriminācijas aizlieguma principa interpretācijā, jo tā esot nepamatoti secinājusi to situāciju salīdzināmību, uz kurām attiecas Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. panta noteikumi, un tādējādi – ka pastāvot atšķirīga attieksme, kas saistīta ar dažādu režīmu piemērošanu šīm salīdzināmajām situācijām.

34 Šīs iestādes uzskata, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 49. un 50. punktā esot pieļāvusi tiesību kļūdu, uzskatīdama, ka laulības noslēgšanas diena ir vienīgais elements, kas noteicis Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. vai 20. panta piemērošanu, un ka tādējādi situācijas, kurām piemērojamas šīs tiesību normas, ir salīdzināmas. Taču, ja Vispārējā tiesa būtu ņēmusi

vērā visus šīs situācijas raksturojošos elementus, tai būtu bijis jākonstatē, ka starp aktīvi nodarbinātiem ierēdņiem un tiem, kuri beiguši pildīt dienesta pienākumus Savienības iestādē, pastāv būtiska un objektīva atšķirība, kas saistīta ar šo ierēdņu attiecīgo juridisko situāciju, it īpaši, ņemot vērā ar profesiju saistītās tiesības un pienākumus, kādi ir pirmajiem – pretēji otrajiem – saskaņā ar Civildienesta noteikumu normām visā dienesta attiecību laikā.

35 It īpaši gan Komisija, gan Padome uzsver, ka aktīvi nodarbinātam ierēdnim pretēji bijušajiem ierēdņiem, kuriem vairs nav pienākuma strādāt, ir jāveic iemaksas pensiju sistēmā, viņš saņem pamatalgu – lielāku nekā izdienas pensija, kas viņam tiks piešķirta, kad viņš pensionēsies –, viņam ir pienākums dzīvot dienesta vietā un ir tiesības uz ekspatriācijas, ārvalstnieka un ceļošanas pabalstiem. Komisija turklāt norāda, ka pretēji Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantam šā pielikuma 18. pantā ir noteikts, ka laulības ilgumam nav nozīmes, ja ierēdņa laulībā, kas noslēgta pirms ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas, ir bijis viens vai vairāki bērni, un tas pierāda, ka situācijas, uz kurām attiecas abas šīs tiesību normas, ir radikāli atšķirīgas. Visi šie apsvērumi kopā pierāda, ka bijušā ierēdņa, kas stājas laulībā pēc darba attiecību izbeigšanās, situācija, kā tas ir ierēdņa situācijā, kurš stājas laulībā savas nodarbinātības laikā, neprasa, lai pārdzīvojušajam laulātajam tiktu piedāvāti aizstājienākumi, piešķirot apgādnieka zaudējuma pensiju.

36 Komisija arī uzskata, ka dienesta attiecībās ar Savienības iestādi esošu ierēdņu situācija un dienesta attiecības izbeigušu ierēdņu situācija atšķiras personiskā aspektā. No vienas puses, ierēdņi, uz kuriem attiecas Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pants, ir jaunāki nekā ierēdņi, uz kuriem attiecas minētā pielikuma 20. pants, tādējādi viņu īsākas paredzamās dzīves ilgums palielina pret viņiem vērstas krāpšanas risku, un tādējādi pastāv būtiska atšķirība starp situācijām, uz kurām attiecas šīs divas normas. No otras puses, Komisija uzskata, ka persona, kas apprec ierēdni, pirms viņš pārtrauc darba attiecības, ir atbalstījusi savu laulāto visu laulības laiku, tāpēc ir maz ticams, ka pastāv ļaunprātīgas izmantošanas vai krāpšanas risks, – pretēji situācijai, kad persona apprec ierēdni pēc tam, kad viņš ir izbeidzis darba attiecības.

37 Komisija turklāt izklāsta, ka pārsūdzētā sprieduma 48. punktā Vispārējā tiesa savā analīzē nepamatoti neesot ņēmusi vērā Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pantā paredzētā laulības minimālā ilguma mērķi, proti, kā izriet no 2019. gada 19. decembra sprieduma HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119) 87. un 88. punkta, – novērst vienošanos par mantojumu un tādējādi laulības noslēgšanu tikai ar mērķi iegūt apgādnieka zaudējuma pensijas izmaksu, ja šī laulība neatbilst ne patiesajai situācijai, ne attiecīgo personu attiecību stabilitātei. Tādējādi Vispārējā tiesa neesot ievērojusi kritēriju, saskaņā ar kuru, novērtējot situāciju salīdzināmību, ir jāņem vērā visi to raksturojošie elementi, kā arī visas tiesību normas, kas reglamentē katras salīdzināmās situācijas stāvokli. It īpaši, šajā pašā pārsūdzētā sprieduma punktā uzskatot, ka pēc dienesta attiecību izbeigšanas noslēgta laulība būtiski negroza pārdzīvojušā laulātā situāciju saistībā ar tā īpašumtiesībām salīdzinājumā ar situāciju, uz kuru attiecas Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pants, Vispārējā tiesa ne vien šim apsvērumam neesot norādījusi nekādu pamatojumu, bet arī neesot ņēmusi vērā risku, ka šāda laulība ir ieganstsvienošanās noslēgšanai par mantojumu. Proti, nevar noliegt, ka, ņemot vērā tāda ierēdņa situāciju, kurš apprecējies pēc sava darba attiecību izbeigšanas, krāpšanas un ļaunprātīgas izmantošanas risks ir lielāks nekā gadījumā, ja ierēdnis apprecējies pirms dienesta attiecību izbeigšanas.

– *Tiesas vērtējums*

38 Vispirms jāatgādina Tiesas pastāvīgā judikatūra, saskaņā ar kuru Hartas 20. pantā noteiktā vienlīdzība likuma priekšā ir vispārējs Savienības tiesību princips, kas prasa, lai salīdzināmas situācijas netiktu aplūkotas atšķirīgi un atšķirīgas situācijas netiktu aplūkotas vienādi, ja vien šāda atšķirīga pieeja nav objektīvi attaisnojama (spriedums, 2022. gada 14. jūlijs, Komisija/VW u.c., no C-116/21 P līdz C-118/21 P, C-138/21 P un C-139/21 P, EU:C:2022:557, 95. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

39 Prasība, kas saistīta ar situāciju salīdzināmību, lai noskaidrotu, vai pastāv vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums, ir jāvērtē, ņemot vērā visus šīs situācijas raksturojošos elementus, un it īpaši – ņemot vērā tā tiesību akta priekšmetu un mērķi, ar kuru tiek ieviests attiecīgais nošķirums, jo šajā nolūkā ir jāņem vērā tās jomas principi un mērķi, kurā ietilpst šis akts. Ciktāl situācijas nav salīdzināmas, atšķirīga attieksme pret šīm situācijām nav pretrunā Hartas 20. pantā noteiktajai vienlīdzībai likuma priekšā (spriedums, 2022. gada 14. jūlijs, Komisija/VW u.c., no C-116/21 P līdz C-118/21 P, C-138/21 P un C-139/21 P, EU:C:2022:557, 96. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

40 Komisijas un Padomes apgalvojumi, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētajā spriedumā esot kļūdaini secinājusi, ka situācijas, uz kurām attiecas Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. panta normas, ir salīdzināmas un pastāv atšķirīga attieksme pret šīm salīdzināmajām situācijām atkarībā no laulības noslēgšanas datuma, jāizskata, ņemot vērā šo judikatūru.

41 Šajā ziņā jānorāda, ka pārsūdzētā sprieduma 44., 45. un 48. punktā Vispārējā tiesa ir konstatējusi, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. panta priekšmets, ja vien ir ievērots nosacījums par laulības minimālo ilgumu, ir apgādnieka zaudējuma pensijas piešķiršana pārdzīvojušajam laulātajam atkarībā tikai no šā laulātā un mirušā laulātā vienojošās saiknes juridiskā rakstura. Vispārējā tiesa arī ir norādījusi, ka šo tiesību normu mērķis ir piešķirt pārdzīvojušajam laulātajam aizstājienākumus, lai daļēji kompensētu mirušā laulātā, kas ir bijušais ierēdnis, bet pirms nāves vairs nav bijis dienesta attiecībās, ienākumu zudumu.

42 Tādējādi Vispārējā tiesa būtībā ir uzskatījusi, ka abu šo Civildienesta noteikumu VIII pielikuma normu priekšmets un mērķis ir lielā mērā identiski, ņemot vērā šā rīkojuma 39. punktā minēto judikatūru, ko pati Vispārējā tiesa ir atgādinājusi pārsūdzētā sprieduma 38. punktā. Vispārējā tiesa uzskata, ka galvenais elements, kas raksturo attiecīgās apgādnieka zaudējuma pensijas, ir tās saiknes juridiskais raksturs, kura pārdzīvojušo laulāto kā personu, kam minētās tiesību normas piešķir tiesības, vieno ar bijušo ierēdni, kas ir miris. Vispārējā tiesa arī uzskata, ka vienīgā atšķirība Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. panta piemērošanā ir nosacījums par laulības minimālo ilgumu, kam pašam ir izvirzīts nosacījums par laulības noslēgšanas dienu, ņemot vērā ierēdņa Civildienesta noteikumos paredzēto stāvokli šajā datumā, kā tas nepārprotami izriet no pārsūdzētā sprieduma 46. punkta.

43 Šādos apstākļos, nepieļaujot tiesību kļūdu, Vispārējā tiesa, no vienas puses, pārsūdzētā sprieduma 49. punktā varēja uzskatīt, ka situācijas, uz kurām attiecas Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. panta noteikumi, ir salīdzināmas, un, no otras puses, pārsūdzētā sprieduma 46. un 50. punktā – ka situācijas, uz kurām attiecas šīs tiesību normas, atšķiras tikai attiecībā uz laulības noslēgšanas datumu saistībā ar ierēdņa Civildienesta noteikumos paredzēto stāvokli.

44 Komisija un Padome tomēr, pirmām kārtām, apgalvo, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pantā paredzētās situācijas būtiski un objektīvi atšķiras ar to, ka tieši laulības noslēgšanas dienā ierēdnis vēl ir dienesta attiecībās ar Savienības iestādi pirmās tiesību normas ietvaros, bet vairs nav dienesta attiecībās otrās tiesību normas ietvaros. Tādējādi Vispārējā tiesa, vērtējot situāciju salīdzināmību, neesot pietiekami ņēmusi vērā šo raksturīgo elementu.

45 Tomēr, kā Vispārējā tiesa pamatoti ir norādījusi pārsūdzētā sprieduma 47. punktā, pārdzīvojušā laulātā un mirušā ierēdņa attiecību tiesiskais raksturs neatšķiras atkarībā no tā, vai laulības noslēgšanas dienā ierēdnis ir vai nav veicis profesionālo darbību. Tāpat arī, kā Vispārējā tiesa konstatējusi pārsūdzētā sprieduma 48. punktā, fakts, ka ierēdnis, kas tagad ir miris, pirms vai pēc dienesta attiecību izbeigšanas ir stājies laulībā, nevar būtiski grozīt pārdzīvojušā laulātā situāciju saistībā ar viņa īpašumtiesībām, kurās ietilpst tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju kā aizstājienākumiem.

46 Proti, laulības noslēgšanas datums ir atkarīgs tikai no topošo laulāto gribas. Šis lēmums ir ierēdņa brīvas gribas rezultāts, pamatojoties uz daudziem apsvērumiem, kas ne vienmēr un ne tikai nozīmē tādu apstākļu ņemšanu vērā, kuri saistīti ar profesionālās darbības veikšanu vai neveikšanu. Pretēji tam, ko apgalvo Komisija un Padome, tam, vai šis ierēdnis bija vai nebija dienesta attiecībās šajā datumā, nevar būt noteicošas ietekmes uz attiecīgo situāciju salīdzināmības vērtējumu, ņemot vērā šā rīkojuma 39. punktā atgādinātos kritērijus, un it īpaši Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. panta priekšmetu un mērķi, kuri atgādināti šā rīkojuma 41. punktā. Šajā ziņā Vispārējās tiesas pamatojums, kas minēts šā rīkojuma iepriekšējā punktā, būtībā ir balstīts uz šo priekšmetu un mērķi, kā arī uz galveno elementu, kas raksturīgs paredzētajām tiesībām uz apgādnieka zaudējuma pensiju, kā norādīts šā rīkojuma 42. punktā.

47 Ir taisnība, kā izriet no šā rīkojuma 42. punkta, ka Civildienesta noteikumos paredzētā ierēdņa situācija laulības noslēgšanas datumā ietekmē nosacījumu par šīs laulības minimālo ilgumu. Lai gan prasītais ilgums ir tikai viens gads gadījumā, kad laulība tiek noslēgta, kamēr ierēdnis vēl ir dienesta attiecībās, laulības ilgums ir pieci gadi gadījumā, ja ierēdnis salaulājas pēc dienesta attiecību izbeigšanas Savienības iestādē.

48 Tomēr, kā izriet no šā rīkojuma 45. un 46. punkta, ne ierēdņa Civildienesta noteikumos paredzētā situācija, ne laulības noslēgšanas datums nav atbilstoši elementi situāciju salīdzināmības stadijā, jo tiem nav tiešas saiknes ar priekšmetu, mērķi un galveno elementu, kas raksturo tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju, kuras paredzētas Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pantā.

49 Šā iemesla dēļ pēc analoģijas jāuzskata – kā Tiesa attiecībā uz Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 17. pantā paredzēto apgādnieka zaudējuma pensiju ir norādījusi 2019. gada 19. decembra sprieduma HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119) 70. punktā –, ka apgādnieka zaudējuma pensijas piešķiršana principā ir atkarīga "tikai" no tās saiknes juridiskā rakstura, kas attiecīgo personu vieno ar mirušo ierēdni, lai gan šā sprieduma 89. punktā Tiesa ir atzinusi, ka laulības minimālais ilgums arī ir nosacījums, lai pārdzīvojušais laulātais saņemtu apgādnieka zaudējuma pensiju.

50 Proti, laulāto saiknes juridiskais raksturs pamato Savienības civildienesta apgādnieka zaudējuma pensiju shēmu, jo šis piešķiršanas nosacījums ir kopējs visām Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 17.–20. un 27. pantā paredzētajām apgādnieka zaudējuma pensijām. Laulības minimālā ilguma nosacījums savukārt papildina nosacījumu, kas attiecas uz laulāto saiknes juridisko raksturu, ciktāl tā mērķis ir tikai precizēt to, cik ilgai jābūt juridiskajai saiknei, lai varētu

piešķirt apgādnieka zaudējuma pensiju. Šis papildu nosacījums turklāt nav pārņemts atsevišķās apgādnieka zaudējuma pensijās, piemēram, tajās, kas paredzētas Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 19. un 27. pantā.

51 Tādējādi Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 45. un 47. punktā savā pamatojumā ir uzstājusi uz laulāto juridiskās saiknes kā galvenā elementa, kas raksturo Savienības apgādnieka zaudējuma pensiju shēmu, nozīmīgumu un secinājusi, ka Civildienesta noteikumos noteiktā ierēdņa situācija neietekmē šo saikni.

52 Komisija un Padome, otrām kārtām, apgalvo, ka bijušā ierēdņa, kas stājas laulībā pēc dienesta attiecību izbeigšanas, situācija neprasa, lai pārdzīvojušajam laulātajam tiktu piedāvāti aizstājienākumi, kā tas ir tāda ierēdņa situācijā, kurš stājas laulībā tad, kad vēl ir dienesta attiecībās. Šajā ziņā pietiek ar atgādinājumu, kā Vispārējā tiesa pamatoti norādījusi pārsūdzētā sprieduma 48. punktā, atsaucoties uz 2019. gada 19. decembra sprieduma HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119) 69. punktu, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pantā paredzētās tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensijām nav pakļautas nosacījumiem par līdzekļiem vai īpašumu, kam jāraksturo pārdzīvojušā laulātā nespēja apmierināt savas vajadzības un kas tādējādi pierāda tā finansiālo atkarību no mirušā pagātnē.

53 Komisija, trešām kārtām, norāda, ka Vispārējā tiesa neesot ņēmusi vērā Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pantā paredzēto laulības minimālā ilguma mērķi, kas – kā izriet no 2019. gada 19. decembra sprieduma HK/Komisija (C-460/18 P, EU:C:2019:1119) 89. punkta – ir novērst krāpniecisku vai ļaunprātīgu vienošanos par mantojumu slēgšanu, jo šāds ļaunprātīgas izmantošanas vai krāpšanas risks no personiskā viedokļa atšķir situācijas, uz kurām attiecas šie divi panti. Šajā ziņā pietiek ar norādi, ka šim aspektam nav nozīmes situāciju salīdzināmības stadijā. Šis arguments patiesībā attiecas uz prasītā laulības ilguma, kas ir lielāks vai mazāks, pamatojumu, līdz ar to tas var tikt norādīts tikai stadijā, kad tiek vērtēts iespējamās konstatētās atšķirīgās attieksmes samērīgums.

54 Turklāt, runājot par Komisijas argumentu, ka situāciju nesalīdzināmību apliecinot arī tas, ka pretēji Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā paredzētajam laulības minimālo ilgumu saskaņā ar šā pielikuma 18. pantu neņem vērā, ja pārdzīvojušais laulātais apmierina vai ir apmierinājis bijušā ierēdņa bērnu vajadzības, šis elements neietekmē vērtējumu par to situāciju salīdzināmību, uz kurām attiecas abi šie panti. Proti, nosacījumam par bērnu uzturēšanu, kurš paredzēts tikai Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantā, pēc analoģijas ar to, kas norādīts šā rīkojuma 47. un 49. punktā, ir tāds pats papildu raksturs kā nosacījumam par laulības minimālo ilgumu, kuru tas aizstāj. Tādējādi tam nav tiešas saistības ar priekšmetu, mērķi un galveno elementu, kas ir raksturīgs šā pielikuma 18. un 20. pantā paredzētajām tiesībām uz apgādnieka zaudējuma pensiju.

55 No iepriekš izklāstītajiem apsvērumiem izriet, ka pretēji Komisijas un Padomes apgalvotajam Vispārējās tiesas izdarītajos secinājumos pārsūdzētā sprieduma 49. un 50. punktā nav pieļauta tiesību kļūda.

56 No tā izriet, ka pirmā pamata trešā daļa un otrais pamats lietā C-341/21 P, kā arī pirmais pamats lietā C-357/21 P ir jānoraida kā nepamatoti.

Par pirmā pamata divām pirmajām daļām lietā C-341/21 P, kā arī otro pamatu lietā C-357/21 P

– *Lietas dalībnieku argumenti*

57 Ar šiem pamatiem Komisija un Padome būtībā pārmet Vispārējai tiesai, ka pārsūdzētajā spriedumā tā esot pieļāvusi tiesību kļūdu saistībā ar pārbaudes tiesā apjomu.

58 Abas iestādes norāda, ka pārsūdzētā sprieduma 42. punkta otrajā teikumā Vispārējā tiesa esot piemērojusi Savienības judikatūru, kas izstrādāta radikāli atšķirīgā darbinieku politikas izvēles kontekstā situācijās, kad likumdevējam ir vairākas izvēles iespējas. Tādējādi Vispārējā tiesa it īpaši pārsūdzētā sprieduma 78. punktā kļūdaini esot secinājusi, ka Savienības likumdevēja izvēle saistībā ar laulības minimālo ilgumu, kas noteikts Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā, vienkārši ir "nesaprātīga". Šādi rīkojoties, tā esot veikusi pārbaudi, kas pārsniedz attiecīgās normas "acīmredzami neatbilstošo vai nepiemēroto" raksturu salīdzinājumā ar kompetento iestāžu izvirzīto mērķi, proti, šajā lietā novērst tiesību ļaunprātīgu izmantošanu un krāpšanu. Tādā veidā Vispārējā tiesa ar savu vērtējumu esot aizstājusi Savienības likumdevēja vērtējumu un līdz ar to pārsniegusi likumības pārbaudes robežas.

59 Komisija turklāt norāda – lai gan Vispārējā tiesa ir apgalvojusi, ka VIII pielikuma 20. panta likumīguma vērtējums ir balstīts uz Hartas 20. un 21. pantu, tā esot atkāpusies no Tiesas judikatūras, saskaņā ar kuru Savienības tiesību akta likumīguma vērtējums no pamattiesību viedokļa katrā ziņā nevar būt balstīts uz apgalvojumiem, kuri attiecas uz šā tiesību akta sekām konkrētā gadījumā. Proti, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 72. punktā atsaucas uz lietas faktisko apstākļu īpatnībām, lai atzītu Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta prettiesiskumu.

– *Tiesas vērtējums*

60 Jānorāda, ka pārsūdzētā sprieduma 40.–42. punktā Vispārējā tiesa ir atgādinājusi Hartas 52. panta 1. punktā minētās prasības, kā arī judikatūru, kas piemērojama, pārbaudot atšķirīgās attieksmes samērīgumu. Pēc tam pārsūdzētā sprieduma 43. punktā tā ir nospriedusi – lai gan attiecīgi Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. punktā paredzētās situācijas ir salīdzināmas, jāpārbauda, vai nav nesaprātīgi, ka Savienības likumdevējs uzskata, ka ieviestā atšķirīgā attieksme varētu būt atbilstoša un vajadzīga, lai sasniegtu vispārējo interešu mērķi, kāds izvirzīts nosacījumam par Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā paredzēto laulības minimālo ilgumu. Secinājusi, ka situācijas ir salīdzināmas, tā ir veikusi šo analīzi, sākot no pārsūdzētā sprieduma 58. punkta.

61 Taču, kā apgalvo Komisija un Padome, no Tiesas judikatūras izriet – pastāvot tādām Civildienesta noteikumu normām, kādas aplūkotas šajā lietā, un ņemot vērā plašo Savienības likumdevēja rīcības brīvību šajā ziņā, Hartas 20. pantā nostiprinātais vienlīdzīgas attieksmes princips ir pārkāpts tikai tad, ja Savienības likumdevējs veic patvaļīgu vai acīmredzami nepiemērotu diferenciāciju saistībā ar šajā lietā aplūkojamā tiesiskā regulējuma mērķi (spriedums, 2022. gada 14. jūlijs, Komisija/VW u.c., no C-116/21 P līdz C-118/21 P, C-138/21 P un C-139/21 P, EU:C:2022:557, 127. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

62 Šī judikatūra ir piemērojama saistībā ar Hartas 52. panta 1. punktā noteiktās samērīguma prasības pārbaudi (spriedums, 2022. gada 14. jūlijs, Komisija/VW u.c., no C-116/21 P līdz C-118/21 P, C-138/21 P un C-139/21 P, EU:C:2022:557, 128. punkts).

63 Šajā gadījumā Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 43. punktā ir uzskatījusi, ka jāpārbauda, vai nav nesaprātīgi, ka Savienības likumdevējs ir uzskatījis, ka ieviestā atšķirīgā attieksme varētu būt atbilstoša un nepieciešama, lai sasniegtu vispārējo interešu mērķi, kāds izvirzīts ar Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā paredzēto nosacījumu par laulības minimālo ilgumu.

64 Taču tai saskaņā ar šā rīkojuma 61. un 62. punktā atgādināto judikatūru būtu bijis jāpārbauda tikai tas, vai diferenciācija, kas veikta šajā tiesību normā, to aplūkojot kopā ar šā pielikuma 18. pantu, nešķiet patvaļīga vai acīmredzami neatbilstoša, ņemot vērā izvirzīto vispārējo interešu mērķi. Nepareizi pārbaudot samērīguma prasību, Vispārējā tiesa nav ievērojusi savas pārbaudes tiesā apjomu un tādējādi ir pieļāvusi tiesību kļūdu. Proti, ja nebūtu šīs kļūdas, Vispārējai tiesai būtu bijis jānorāda atšķirīga argumentācija un, iespējams, būtu bijis jāizdara citādi secinājumi nekā tie, kurus tā ir izdarījusi pārsūdzētā sprieduma 78., 79. un 81. punktā.

65 Šāda pārbaudes tiesā apjoma neievērošana atspoguļojas arī pārsūdzētā sprieduma 63. punktā. Proti, Vispārējā tiesa, sākot no šā punkta, ir pārbaudījusi, vai Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā paredzētais nosacījums par piecu gadu laulības minimālo ilgumu – atsevišķi un neatkarīgi no šā pielikuma 18. pantā paredzētā nosacījuma par vienu gadu –, ievērojot Hartas 52. panta 1. punktu, ir samērīgs tādā ziņā, ka tas acīmredzami nepārsniedz to, kas vajadzīgs, lai sasniegtu Savienības likumdevēja izvirzīto mērķi. Taču, kā izriet no šā rīkojuma 62. punkta, pat šīs Hartas tiesību normas ietvaros Vispārējai tiesai būtu bijis jāpārbauda tikai tas, vai šajā gadījumā konstatētā diferenciācija – tas, ka nosacījums par laulības minimālo ilgumu situācijās, uz kurām attiecas Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pants, ir piecas reizes lielāks nekā tas, kas paredzēts situācijām, uz kurām attiecas šā pielikuma 18. pants, lai gan visas šīs situācijas ir salīdzināmas, – ir jāuzskata par patvaļīgu vai acīmredzami neatbilstošu, ņemot vērā Savienības likumdevēja izvirzīto mērķi, kas ir kopīgs abām šīm tiesību normām.

66 Šādos apstākļos, nepārbaudot pārējos Komisijas un Padomes izvirzītos argumentus, ir jāapmierina apelācijas sūdzības pirmā pamata otrā daļa lietā C-341/21 P, kā arī otrais apelācijas sūdzības pamats lietā C-357/21 P.

67 Tādēļ, neizskatot ne pirmā pamata pirmo daļu un trešo pamatu lietā C-341/21 P, ne arī trešo pamatu lietā C-357/21 P, apelācijas sūdzības ir jāapmierina un pārsūdzētais spriedums jāatceļ.

Par prasībām Vispārējā tiesā

68 Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtu 61. panta pirmās daļas otro teikumu Vispārējās tiesas nolēmuma atcelšanas gadījumā Tiesa pati var pieņemt galīgo spriedumu lietā, ja to ļauj tiesvedības stadija.

69 Šajā lietā, ņemot vērā it īpaši to, ka atcelšanas prasība lietā T-374/20 ir pamatota ar pamatiem, kuri ir apspriesti uz sacīkstes principu balstītās debatēs Vispārējā tiesā un kuru pārbaude neprasa veikt nekādu papildu procesa organizatorisko vai pierādījumu savākšanas pasākumu, ir jāuzskata, ka šī prasības tiesvedības stadija ļauj taisīt galīgo spriedumu un ka tas šajā lietā ir jādara.

70 Prasības Vispārējā tiesā pamatošanai KM izvirza divus pamatus – pirmkārt, par Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. panta prettiesiskumu un, otrkārt, par minētā pielikuma 20. panta prettiesiskumu.

Par pirmo pamatu – Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. panta prettiesiskumu

71 Ar pirmo pamatu KM būtībā norāda, ka esot pārkāpts vienlīdzīgas attieksmes princips un diskriminācijas seksuālās orientācijas dēļ aizlieguma princips, jo, ja viņa un viņas mirušais laulātais būtu veidojuši viendzimuma pāri, kuriem tika liegta iespēja noslēgt laulību, viņa, ņemot vērā to, ka viņu notariāli apstiprinātais partnerattiecību līgums, kas vēlāk reģistrēts kā deklarācija par likumīgu faktisku kopdzīvi, tika noslēgts, pirms viņas laulātais pārtrauca darba attiecības un vairāk nekā gadu pirms viņa nāves, viņai būtu bijušas tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju, pamatojoties uz Civildienesta noteikumu VII pielikuma 1. panta un VIII pielikuma 18. panta apvienotajiem noteikumiem. Tādējādi būtu diskriminējoši pieprasīt, lai dažādu dzimumu pāri stātos laulībā, savukārt viendzimuma pāriem pietiktu ar deklarētu ilgstošu faktisku kopdzīvi, lai iegūtu tiesības uz apgādnieka zaudējuma pensiju.

72 Komisija, ko atbalsta Parlaments un Padome, apstrīd šo argumentāciju.

73 Šajā ziņā jāatgādina, ka vienlīdzīgas attieksmes princips ir Hartas 20. pantā paredzētais vispārējais Savienības tiesību princips un Hartas 21. panta 1. punktā noteiktais diskriminācijas aizlieguma princips ir tā īpaša izpausme. Šie abi principi ir atgādināti arī Civildienesta noteikumu 1.d pantā (spriedums, 2022. gada 14. jūlijs, Komisija/VW u.c., no C-116/21 P līdz C-118/21 P, C-138/21 P un C-139/21 P, EU:C:2022:557, 140. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

74 Kā jau norādīts šā rīkojuma 38. punktā, vispārējais vienlīdzīgas attieksmes princips prasa Savienības likumdevējam, ka saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punkta prasībām salīdzināmas situācijas nedrīkst aplūkot atšķirīgi un atšķirīgas situācijas nedrīkst aplūkot vienādi, ja vien šāda pieeja nav objektīvi pamatota. Atšķirīga attieksme ir pamatota, ja tā balstīta uz objektīvu un saprātīgu kritēriju, proti, ja tā atbilst leģitīmi pieņemamam mērķim, kas izvirzīts attiecīgajā tiesiskajā regulējumā, un ja šī atšķirība ir samērīga ar mērķi, kuru ar attiecīgo attieksmi tiecas sasniegt (spriedums, 2022. gada 14. jūlijs, Komisija/VW u.c., no C-116/21 P līdz C-118/21 P, C-138/21 P un C-139/21 P, EU:C:2022:557, 142. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

75 Kā izklāstīts šā rīkojuma 39. punktā, prasība, kas saistīta ar situāciju salīdzināmību, lai noteiktu, vai pastāv vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums, ir jāvērtē, ņemot vērā visus elementus, kuri tās raksturo, un it īpaši ņemot vērā mērķi, kāds izvirzīts aktā, ar ko ieviests attiecīgais nošķirums, jo šajā ziņā jāņem vērā tās jomas principi un mērķi, kurā šis akts ietilpst. Ciktāl situācijas nav salīdzināmas, atšķirīga attieksme pret attiecīgajām situācijām nav pretrunā Hartas 20. pantā nostiprinātajai vienlīdzībai likuma priekšā.

76 Lai noteiktu, vai, kā apgalvo KM, Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pants kopsakarā ar šo noteikumu 1.d panta 1. punkta otro daļu un VII pielikuma 1. panta 2. punkta c) apakšpunktu ir diskriminējošs pēc būtības un tādējādi prettiesisks, jo tā piemērošanas joma attiecas tikai uz dažiem pāriem, kuri reģistrējuši kopdzīvi, kas nav laulība, vispirms ir jāpārbauda, vai attiecīgās pāru kategorijas ir salīdzināmā situācijā.

77 Šajā ziņā jāatgādina, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pants saskaņā ar tā formulējumu principā attiecas tikai uz pāriem, kas noslēguši laulību, precizējot, ka atkarībā no dalībvalstu tiesību aktu konfigurācijas šis noteikums var attiekties gan uz dažāda dzimuma laulātajiem, gan viendzimuma partneriem.

78 Tomēr, mijiedarbojoties Civildienesta noteikumu 1.d panta 1. punkta otrajai daļai un VII pielikuma 1. panta 2. punkta c) apakšpunktam, Savienības likumdevējs ar konkrētiem nosacījumiem ir skaidri paplašinājis Civildienesta noteikumu normu par laulātajām personām, kuras saista reģistrētas partnerattiecības, kas nav laulība (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 19. decembris, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 74. punkts).

79 Tādējādi saskaņā ar Civildienesta noteikumu 1.d panta 1. punkta otro daļu šo noteikumu izpratnē reģistrētas partnerattiecības, kas nav laulība, tiek pielīdzinātas laulībai, ja ir izpildīti visi Civildienesta noteikumu VII pielikuma 1. panta 2. punkta c) apakšpunktā minētie nosacījumi; starp tiem it īpaši ir nosacījums, ka attiecīgais pāris iesniedz oficiālu dokumentu, ko par tādu atzinusi dalībvalsts vai jebkura dalībvalsts kompetentā iestāde un kas apliecina viņu kā partneru, kuri nav laulātie, statusu, kā arī tas, ka pārim nav iespējams noslēgt civilo laulību dalībvalstī.

80 No tā izriet, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pants kopsakarā ar iepriekšējā punktā minētajiem noteikumiem attiecas ne tikai uz precētiem pāriem, bet arī uz pāriem, kas ir nereģistrētās partnerattiecībās, ja tiem ir liegta pieeja laulības noslēgšanai. Savukārt 18. pants neattiecas uz pāriem šādās partnerattiecībās, ja, tāpat kā KM un viņas laulātā situācijā pirms laulības noslēgšanas, šiem pāriem nav liegta iespēja noslēgt laulību savā dalībvalstī.

81 Tādēļ ir jākonstatē, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantā ir paredzēta atšķirīga attieksme pret pāriem, kuri ir reģistrētās partnerattiecībās, kas nav laulība, atkarībā no tā, vai viņiem savā dalībvalstī ir vai nav iespēja noslēgt laulību. Iespēja noslēgt laulību ir kritērijs, ko Savienības likumdevējs izmanto, lai nošķirtu abas situācijas. Kā pēc būtības norāda KM, šis kritērijs netieši balstās uz seksuālo orientāciju Hartas 21. panta 1. punkta un Civildienesta noteikumu 1.d panta 1. punkta izpratnē, jo dažāda dzimuma pāriem nevienā Savienības dalībvalstī nav liegta iespēja noslēgt laulību – atšķirībā no viendzimuma pāriem, kas dažās dalībvalstīs joprojām nevar noslēgt laulību.

82 Tomēr šīs situācijas nevar uzskatīt par salīdzināmām.

83 Proti, Civildienesta noteikumu 1.d panta 1. punkta otrās daļas un VII pielikuma 1. panta 2. punkta c) apakšpunkta mērķis ir pielīdzināt reģistrētas partnerattiecības, kas nav laulība, laulībai – ar mērķi ļaut personām, kurām viņu dalībvalstī nav pieejas laulības noslēgšanai, izmantot Civildienesta noteikumu normas, kas attiecas uz laulātām personām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 19. decembris, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 74.–76. punkts). Šāda pielīdzināšana atbilst Civildienesta noteikumu pamatmērķim, kas atgādināts šo noteikumu 1.d panta ārkārtīgi nozīmīgajā normā, proti, ievērot vienlīdzīgas attieksmes principu un it īpaši novērst jebkādu diskrimināciju personu seksuālās orientācijas dēļ. Tādējādi Savienības likumdevējs ir uzskatījis – lai sasniegtu šo mērķi, personām, kuras, lai gan tām ir liegta iespēja stāties laulībā kādā dalībvalstī, ir izvēlējušās laulībai iespējami līdzīgu savienību, ir jāļauj izmantot Civildienesta noteikumu normas attiecībā uz laulātām personām.

84 Savukārt šāda pielīdzināšana un aizsardzība nav nepieciešama, ja pārim, kurš dzīvo reģistrētās partnerattiecībās, kas nav laulība, nav liegta iespēja noslēgt laulību un tādējādi izmantot Civildienesta noteikumu normas, kas attiecas uz laulātām personām. Proti, kā Komisija norādījusi iebildumu rakstā Vispārējā tiesā – šādā gadījumā izvēle noslēgt reģistrētas partnerattiecības, nevis laulību, ir abu partneru apzināta lēmuma rezultāts attiecībā uz šīs izvēles juridiskajām sekām, tādējādi, ja pāris neizvēlas laulību, lai gan valsts tiesībās šāda iespēja tiem ir paredzēta, nevar uzskatīt, ka viņi ir situācijā, kas ir salīdzināma ar tādu pāru situāciju, kuri ir izvēlējušies laulību vai kuriem nav juridiski iespējams noslēgt laulību.

85 Tādējādi, piemērojot šā rīkojuma 75. punktā minēto judikatūru, ir jākonstatē, ka, ievērojot galveno raksturīgo elementu par iespēju vai neiespējamību noslēgt laulību, šā rīkojuma 83. punktā norādītās atšķirības priekšmetu un mērķi, kā arī Civildienesta noteikumu galveno mērķi ievērot vienlīdzīgas attieksmes un diskriminācijas seksuālās orientācijas dēļ aizlieguma principu, pāris, kurš ir reģistrējis partnerattiecības, kas nav laulība, bet kuram – tāpat kā KM un viņas laulātajam pirms laulības noslēgšanas – nav liegta iespēja noslēgt laulību savā dalībvalstī, nav salīdzināmā situācijā ar to, kādā ir pāris, kurš ir reģistrētās partnerattiecībās, kas nav laulība, bet kuram šāda iespēja ir liegta.

86 Šādos apstākļos ir jānoraida pirmais pamats par Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. panta prettiesiskumu.

Par otro pamatu – Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta prettiesiskumu

87 Ar otro pamatu KM apgalvo, ka ar Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantu tiekot pārkāpti vienlīdzīgas attieksmes un diskriminācijas vecuma dēļ aizlieguma princips, jo, nosakot nosacījumu par piecu gadu minimālo laulības ilgumu, lai gan Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantā paredzēts tikai viens gads, viņai esot nepamatoti atņemtas tiesības saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju.

88 Komisija, ko atbalsta Parlaments un Padome, apstrīd šo argumentāciju.

89 Jāatgādina, ka saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punktu visiem tajā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem jābūt noteiktiem tiesību aktos un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot samērīguma principu, ierobežojumus var noteikt tikai tad, ja tie ir vajadzīgi un faktiski atbilst Savienības atzītiem vispārējo interešu mērķiem vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.

90 Turklāt, kā jau norādīts šā rīkojuma 73.–75. punktā, vienlīdzīgas attieksmes princips ir Savienības tiesību vispārējs princips, kurš nostiprināts Hartas 20. pantā un kura īpaša izpausme ir Hartas 21. panta 1. punktā noteiktais diskriminācijas aizlieguma princips, un abi šie principi ir minēti arī Civildienesta noteikumu 1.d pantā.

91 Visbeidzot, saskaņā ar šā rīkojuma 61. punktā minēto Tiesas judikatūru, pastāvot tādām Civildienesta noteikumu normām kā šajā lietā aplūkotās un ņemot vērā plašo Savienības likumdevēja rīcības brīvību šajā ziņā, vienlīdzīgas attieksmes princips ir pārkāpts tikai tad, ja Savienības likumdevējs veic patvaļīgu vai acīmredzami nepiemērotu diferenciāciju salīdzinājumā ar šajā lietā aplūkojamā tiesiskā regulējuma mērķi.

92 KM celtā iebilde par Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta prettiesiskumu ir jāizskata, ņemot vērā šo judikatūru un Hartas 52. panta 1. punkta prasības saistībā ar vienlīdzīgas attieksmes un diskriminācijas vecuma dēļ aizlieguma principiem, kas noteikti attiecīgi Hartas 20. pantā un 21. panta 1. punktā un atgādināti Civildienesta noteikumu 1.d pantā.

93 Runājot, pirmām kārtām, par Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pantā paredzēto situāciju salīdzināmību, šā rīkojuma 41.–56. punktā norādīto iemeslu dēļ ir jāuzskata, ka šīs situācijas ir salīdzināmas.

94 Otrām kārtām, jākonstatē – šajās Civildienesta VIII pielikuma normās paredzot atšķirīgu laulības minimālo ilgumu, Savienības likumdevējs atšķirīgi ir aplūkojis salīdzināmas situācijas.

95 Turklāt jānorāda, ka šī atšķirīgā attieksme netiešā veidā ir balstīta uz vecumu.

96 Proti, no vienas puses, situācijas, uz kurām attiecas Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. panta noteikumi, atšķiras, ņemot vērā laulības noslēgšanas datumu salīdzinājumā ar ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanu vai neizbeigšanu, kas izriet no Civildienesta noteikumu 47. panta, un, no otras puses, šāda dienesta attiecību izbeigšana galvenokārt notiek ar pensionēšanos Civildienesta noteikumu 52. panta izpratnē. Taču, ņemot vērā, ka minētajā 52. pantā, ievērojot tā visplašāko piemērojamību, ir paredzēts, ka tādu ierēdņu pensionēšanās, kuri saņem izdienas pensiju Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta izpratnē, var notikt vecumā no 58 līdz 70 gadiem, ir jākonstatē, ka 20. pantā minētie bijušie ierēdņi parasti ir precējušies lielākā vecumā nekā Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantā minētie bijušie ierēdņi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 14. jūlijs, Komisija/VW u.c., no C-116/21 P līdz C-118/21 P, C-138/21 P un C-139/21 P, EU:C:2022:557, 174. punkts).

97 No tā izriet, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pants kopsakarā ar šā pielikuma 18. pantu paredz arī atšķirīgu attieksmi, kas netieši balstīta uz ierēdņa vecumu; jāprecizē – ar to, ka ierēdnis saskaņā ar Civildienesta noteikumu 52. pantu var pensionēties un saņemt izdienas pensiju visekstrēmākajā gadījumā ar 12 gadu vecuma starpību, nepietiek, lai noliegtu, ka šī atšķirīgā attieksme ir pamatota ar vecumu (skat. spriedumu, 2022. gada 14. jūlijs, Komisija/VW u.c., no C-116/21 P līdz C-118/21 P, C-138/21 P un C-139/21 P, EU:C:2022:557, 175. punkts un tajā minētā judikatūra).

98 Trešām kārtām, jāpārbauda, vai atšķirīgā attieksme, kas minēta šā rīkojuma 94.–97. punktā, atbilst Hartas 20. pantam un 21. panta 1. punktam attiecībā uz kritērijiem, kas minēti tās 52. panta 1. punktā un atgādināti šā rīkojuma 89. punktā.

99 Pirmkārt, ir skaidrs, ka šī atšķirīgā attieksme ir paredzēta tiesību aktā Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē, jo tā izriet no Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta kopsakarā ar šā pielikuma 18. pantu. Šīs Savienības tiesību normas paredz nosacījumus par precīzi aprēķinātu laulības minimālo ilgumu, kuri nosaka tiesību uz vienlīdzīgu attieksmi īstenošanas un diskriminācijas vecuma dēļ aizlieguma ierobežojumu tvērumu (saistībā ar tādas prasības tvērumu, saskaņā ar kuru visiem pamattiesību izmantošanas ierobežojumiem jābūt noteiktiem ar tiesību aktiem, skat. spriedumu, 2022. gada 26. aprīlis, Polija/Parlaments un Padome, C-401/19, EU:C:2022:297, 64. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

100 Otrkārt, ar ierobežojumu, kas apgādnieka zaudējuma pensijas sistēmai ir noteikts ar attiecīgo atšķirīgo attieksmi, ir ievērots vienlīdzīgas attieksmes principa un diskriminācijas vecuma dēļ aizlieguma principa būtiskais saturs saskaņā ar Hartas 52. panta 1. punktu. Proti, šis ierobežojums neapdraud šos principus kā tādus, ciktāl tas attiecas tikai uz ierobežotu jautājumu par nosacījumu par laulības minimālo ilgumu, kas jāizpilda mirušā ierēdņa vai bijušā ierēdņa pārdzīvojušajam laulātajam, lai varētu saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju, neatņemot šim laulātajam iespēju saņemt šādu pensiju ikvienā no Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. pantā paredzētajiem gadījumiem.

101 Treškārt, minētais ierobežojums atbilst vispārējo interešu mērķim Hartas 52. panta 1. punkta izpratnē, proti, novērst tiesību ļaunprātīgu izmantošanu un krāpšanu, jo to aizliegums ir vispārējs Savienības tiesību princips, kurš jāievēro attiecīgajām personām (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2018. gada 6. februāris, *Altun* u.c., C-359/16, EU:C:2018:63, 49. punkts). Proti, Tiesa jau ir nospriedusi – nosacījums, ka laulībai ir jāilgst noteiktu laiku, lai pārdzīvojušais laulātais varētu saņemt apgādnieka zaudējuma pensiju, ir vērsts uz to, lai nodrošinātu attiecību starp

konkrētajām personām patiesumu un stabilitāti (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 19. decembris, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 89. punkts). Runa ir par vienotu kritēriju, kas vienādi piemērojams visiem pārdzīvojušajiem laulātajiem, uz kuriem attiecas Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. un 20. panta noteikumi, un kas paredz nevis prezumēt, ka pastāv pārdzīvojušo laulāto ļaunprātīga rīcība vai krāpšana, bet novērst šādu ļaunprātīgu rīcību un krāpšanu.

102 Ceturtkārt, par samērīguma pārbaudi – pārbaudot Savienības tiesību normas likumību un ņemot vērā vienlīdzīgas attieksmes principu un plašo rīcības brīvību, kāda ir Savienības likumdevējam Civildienesta noteikumu normu jomā, ir jāpārbauda, kā atgādināts šā rīkojuma 61. un 91. punktā, vai, nosakot piecus gadus kā laulības minimālo ilgumu pārdzīvojušajam laulātajam, kas stājies laulībā ar ierēdni pēc tam, kad viņš izbeidzis dienesta attiecības iestādē – lai gan minimālais ilgums saskaņā ar Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantu ir tikai viens gads, ja laulība ar ierēdni noslēgta tad, kad viņš vēl ir dienesta attiecībās ar iestādi –, šā pielikuma 20. pantā ir paredzēta patvaļīga vai acīmredzami neatbilstoša diferenciācija saistībā ar vispārējo interešu mērķi, kas atgādināts šā rīkojuma iepriekšējā punktā.

103 Tiesa jau ir nospriedusi, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 17. pantā paredzētais nosacījums par viena gada laulības minimālo ilgumu nav ne patvaļīgs, ne acīmredzami neatbilstošs no šā mērķa viedokļa, un šī analīze *mutatis mutandis* ir attiecināma uz nosacījumu par laulības minimālo ilgumu – vienu gadu –, kas paredzēts Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 18. pantā (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2019. gada 19. decembris, HK/Komisija, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, 90. punkts).

104 Kā Komisija, ko atbalsta Padome un Parlaments, būtībā ir norādījusi procesuālajos dokumentos, nav ne patvaļīgi, ne acīmredzami neatbilstoši Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā prasīt laulības minimālo ilgumu, kas ir ilgāks nekā šā pielikuma 18. pantā. Proti, 20. pantā paredzētajā gadījumā, kam raksturīgs, ka laulība tiek noslēgta pēc ierēdņa dienesta attiecību izbeigšanas, pamudinājums uz ļaunprātīgu rīcību vai krāpšanu var būt ierēdņa nāves lielāka paredzamība un lielāks tuvums, jo, kā tas ir šajā gadījumā, dienesta attiecību izbeigšana iestājas, pensionējoties Civildienesta noteikumu 52. panta izpratnē.

105 Šādos apstākļos jāuzskata, ka, Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā nosakot piecus gadus kā laulības minimālo ilgumu, lai novērstu ļaunprātīgu rīcību un krāpšanu, lai gan situācijās, uz kurām attiecas šā pielikuma 18. pants, laulības minimālais ilgums ir tikai viens gads, Savienības likumdevējs atbilstoši tam piešķirtajai plašajai rīcības brīvībai nav īstenojis patvaļīgu vai acīmredzami neatbilstošu diferenciāciju.

106 No iepriekš minētā izriet, ka Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. pantā noteiktā atšķirīgā attieksme atbilst Hartas 20. pantam un 21. panta 1. punktam.

107 Tāpēc otrais pamats par Civildienesta noteikumu VIII pielikuma 20. panta prettiesiskumu ir jānoraida, ņemot vērā vienlīdzīgas attieksmes principu un diskriminācijas vecuma dēļ aizlieguma principu, un līdz ar to ir jānoraida KM prasība.

Par tiesāšanās izdevumiem

108 Atbilstoši Reglamenta 184. panta 2. punktam, ja apelācija ir pamatota un Tiesa lietā taisa galīgo spriedumu, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem.

109 Atbilstoši Reglamenta 138. panta 1. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz šā reglamenta 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs.

110 Tā kā pēc apelācijas sūdzību apmierināšanas spriedums KM ir nelabvēlīgs un Komisija, kā arī Padome attiecīgi ir prasījušas piespriest viņai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, KM ir jāpiespriež segt savus un atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kuri abām iestādēm radušies gan pirmajā instancē, gan šajās apelācijas tiesvedībās.

111 Lai gan Parlaments nepiedalījās apelācijas tiesvedībā, tas iestājās lietā pirmajā instancē Vispārējā tiesā. Pēc apstrīdētā sprieduma atcelšanas un ar atsauci uz lietu T-374/20 šajā rīkojumā ir vēlreiz jālemj par šīs iestādes tiesāšanās izdevumiem pirmajā instancē atbilstoši Reglamenta 137. panta un 184. panta 2. punkta noteikumiem, skatot tos kopā.

112 Šajā ziņā saskaņā ar Reglamenta 140. panta 1. punktu dalībvalstis un iestādes, kas iestājušās lietā, savus tiesāšanās izdevumus sedz pašas. Šādos apstākļos Parlaments sedz savus pirmajā instancē radušos tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (astotā palāta) izdod rīkojumu:

1) Atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2021. gada 24. marta spriedumu KM/Komisija (T-374/20, nav publicēts, EU:T:2021:162).

2) Noraidīt KM prasību lietā T-374/20.

3) KM sedz savus un atlīdzina Eiropas Komisijas un Eiropas Savienības Padomes tiesāšanās izdevumus gan lietā T-374/20, gan lietās C-341/21 P un C-357/21 P.

4) Eiropas Parlaments sedz tiesāšanās izdevumus, kas radušies lietā T-374/20.

[Paraksti]